

๖. งบประมาณ เพื่อพัฒนาคณะกรรมการของศูนย์เรียนรู้และและขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้มีการจัดสรรอย่างเหมาะสมตามปริมาณงานและผลงานที่ดำเนินการได้ ไม่มีความขัดแย้ง ไม่ได้เอาเงินเป็นที่ตั้งในการทำงาน

ความเป็นนวัตกรรม

นวัตกรรมแนวคิด การบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ก้าวหน้า ๕ ความพอดี และฐานเรียนรู้ ๑๓ ฐานในการจัดการขยะมูลฝอยและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยศูนย์เรียนรู้เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ชุมชนชลประทาน มีผลงานที่ดำเนินงานผ่านมาและประสบความสำเร็จในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาปรับใช้ในชุมชน โดยพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้เริ่มต้นจาก สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน เรื่องของการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย ต่อเนื่องการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง “ก้าวหน้า ๕ ความพอดี” และนำไปสู่แนวคิดต้องการที่จะพัฒนาให้แหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมาก เนื่องจากปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย กำลังเป็นปัญหาที่กำลังมีผลกระทบต่อประชาชนทุกคน หากทุกคนตระหนักและรับผิดชอบร่วมกันที่ทำการรักษาความสะอาดในชุมชน การคัดแยกขยะและลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นแล้วนำขยะที่ยังมีคุณค่ากลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะช่วยลดปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และภาวะโลกร้อนร่วมด้วย นอกจากนี้ การดำเนินงานโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ในระยะแรก ยังเป็นวางแผนรองรับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม และช่วยให้ประชาชนช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เริ่มต้นจากการคัดแยกขยะรีไซเคิลขายในครอบครัว จากนั้นมีการรวมกลุ่มกันบริจาคขยะรีไซเคิล นำเงินมาทำกิจกรรมเพื่อสังคม จากนั้นคัดแยกขยะเศษอาหาร เศษผลไม้มาทำน้ำหมักชีวภาพ นำมาผลิตเป็นน้ำยาล้างจาน และน้ำหมักชีวภาพจำหน่าย และชุมชนยังมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าน้ำยาล้างจาน เข้าเป็นเงินกองทุนของชุมชน และสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานกิจกรรมภายในชุมชนได้ เช่น การทำบุญคุ้ม การช่วยเหลือสวัสดิการในชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ เทศบาลเมืองวารินชำราบ จะสามารถลดค่าใช้จ่ายจากการเก็บขยะมูลฝอยจากสัปดาห์ละ ๕ วัน เหลือสัปดาห์ละ ๓ วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ สามารถลดค่าใช้จ่ายเรื่องน้ำมันเชื้อเพลิงได้และจะมาทดแทนให้ยานพาหนะรถบรรทุกเล็ก มาจัดเก็บขยะจากเศษอาหารแทน แต่ผลประโยชน์ที่ได้รับคือ เศษอาหารสามารถนำมาผลิตเป็นน้ำหมักชีวภาพใช้ในชุมชนและภารกิจงานของเทศบาลได้ด้วย อีกทั้งยังช่วยให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดที่บ่อฝังกลบโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลดลงได้ด้วย แม้จะมีส่วนเล็กน้อยแต่ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่จะเป็นภูมิคุ้มกันของชุมชนชลประทาน หากมีภาวะวิกฤตเรื่องขยะมูลฝอยเกิดขึ้น ชุมชนชลประทาน ก็สามารถจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง

กิจกรรมโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero waste) ระยะแรก ได้มีการพัฒนามาเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนชลประทาน จนถึงปัจจุบันมีกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายขึ้นจนพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ชุมชนชลประทาน พบว่า กรรมการชุมชนและกรรมการศูนย์เรียนรู้ทุกคนมีความยินดี เต็มใจที่ร่วมดำเนินงาน เพราะผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีคุณค่าต่อชุมชนทั้งได้รับการพัฒนารูปแบบการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีม การเข้าถึงประชาชน ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนตนเอง ตระหนักถึงพิษภัยของสารเคมี เห็นคุณค่าของขยะคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน นอกจากนี้ ยังเป็นตัวอย่างที่ดีต่อท้องถิ่นอื่นที่จะนำไปเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานก่อให้เกิด

ความสุข เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน เกิดภาพพจน์ที่ดีต่อชุมชน ท้องถิ่นและเทศบาลเมืองวารินชำราบ รวมทั้งจังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากการดำเนินงานตามปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” แล้ว ชุมชนชลประทานยังได้ใช้หลักการพึ่งตนเอง ๕ ประการได้ดังนี้

๑. **ความพอดีด้านจิตใจ** ต้องเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรและนึกถึงประโยชน์ส่วนร่วม
๒. **ความพอดีด้านสังคม** ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รู้จักฉันทนกำลังและมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง
๓. **ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน สูงสุด และใช้ทรัพยากรในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป
๔. **ความพอดีด้านเทคโนโลยี** รู้จักใช้เทคโนโลยีเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเองเพื่อสอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง เช่น การใช้สื่อโซเชียลในการเผยแพร่ผลงานประชาสัมพันธ์ การจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ การพัฒนารูปแบบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การแปลงนำทรัพยากรพื้นฐานมาประยุกต์ใช้ เช่น เครื่องทอผ้า นำมาถักทอเป็นผลิตภัณฑ์ เตาชีวมวล น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมักชีวภาพ และประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๕. **ความพอดีด้านเศรษฐกิจ** เพื่อรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพและฐานะของตนและค้นพบว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” จะสำเร็จได้ด้วย “ความพอดีของตน” นำสมุนไพรรักษาในศูนย์เรียนรู้มาใช้บริโภคได้ และการบริหารจัดการเงินภายในศูนย์เรียนรู้ที่มีการแบ่ง ๓ ส่วน ที่มีการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเป็นกองกลางของศูนย์เรียนรู้ที่เกิดความมั่นคงต่อเนื่องในการทำงานตามหลักการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับสถานการณ์ในอนาคตได้

การบูรณาการการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ “ก้าวทัน ๕ ความพอดี” สร้างเครือข่ายอุปถัมภ์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ด้านการให้ความรู้ รวมทั้ง การสนับสนุนทรัพยากร หรืองบประมาณต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ภารกิจของศูนย์เรียนรู้

- จัดให้มีกิจกรรม การเรียนรู้การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของเด็กนักเรียน เยาวชน นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ คณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ และประชาชนในชุมชน

- เป็นศูนย์รวมของข้อมูล เช่น ข้อมูล จปฐ. กชช. ๒ ค. แหล่งน้ำ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยติดเตียง ฯลฯ รวมทั้งข่าวสาร สารความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เท้าทันสถานการณ์โลก และห้องสมุดประชาชน

- รวบรวม ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน องค์ความรู้ ที่มีอยู่กระจัดกระจายในชุมชน และจัดการให้เป็นหมวดหมู่ มีความชัดเจนเป็น รูปธรรมที่ประชาชนสามารถเข้าไปสืบค้น ศึกษา และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

การถอดบทเรียนการดำเนินงานนวัตกรรมในชุมชนศูนย์เรียนรู้เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ชุมชนชลประทาน